Ročník VII. V Budapešti, 12. mája 1900. Číslo 19.

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 « — «
Na štvrť roka ... 1 « 20 «
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
EDVARD SÁNDORFI.

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielať predplatky, jako dopisy do novín, ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stlpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Komu všetko dovoleno.

Nieto šťastlivejšieho stvorenia na tom svete, ako je žid v Uhorsku. My starobylí obyvatelia podriadení sme zákonom. Ťarchy znášať, to nám patrí, dobrobyt a rozkoš života ale, to majú židia. Prácu my konáme, ale úžitok z nej má žid. My oreme, sejeme, trápime sa, ale žatva je pre židov. Tak je to s nami už od 30-tých rokov, odkedy totiž liberalismus prišiel do módy. A už sme tak privikli na to, že ani nepozastavíme sa, keď voľaký skvôstný hintov hrčí okolo nás a vidíme, že kresťan vlasť túto založivší je len pohoničom, kdežto ten, ktorý za skleným oblokom v hintove sa rozvaľuje, je žid. A tak je to všade. Uhor, to je len sluhom, kdežto pánom je: žid. Sluhovia sme

Chrám prebl. Panny Marie snäžnej. (Maria Maggiore.)

všetci, židovskí sluhovia. Prirodzená vec je, že židia po takomto vzmáhaní sa, zo dňa na deň viac a viac dovoľujú sebe. Lebo prirodzená vlastnosť tohoto kmenu najviac v tom prejavuje sa, že na koľko je ponižený, skromný a utiahnutý, zakiaľ je utlačený, práve tak je bezočivý, rozhadzujúci sa a opovážlivý, jestli ku vláde sa dostane. Ak sa trochu zmôže, nuž potom nikto nevie si s ním rady dať. Z dejín biblických presvedčíme sa, že akonáhle tomuto národu trochu lepšie sa viedlo, hneď si začal potřžky aj so samým Pánom Bohom. Nuž bol by to temer zázrak, jestli by u nás, kde majú zlaté časy, vedeli ostať v spokojnosti. Zázrak by bol, keby uspokojili sa s tým, že nás slobodno šudiť môžu, a neurážali by nás v najsvätejších citoch našich, v náboženstve a v bohoslužbách našich. Pravdaže rohy im len tým viac rastú v tomto ohľade pod bezbožným ba protináboženským chováním sa liberalisma. Lebo liberálni štátníci nikedy netrescú urážanie kresťanskej viery. Zvlášte ale v tom páde nie, jestli stránka vieru urážajúca je žid. Nielen že netrescú ich, ba ešte ich vymlúvajú, ba temer pochvaľujú pre urazenia náboženstva.

Aj minulé dni poskitujú nám pohoršlivé dôkazy o tom. Karol Kálmán ešte 10-ho marca zadal interpelláciu na ministra pravosúdia. Vo svojej interpellácii ponosoval sa na jedného žida, Feinom menovaného zo Segedína, ako aj na Vilmoša Dick-a z Aranyoš-Tordy. Obidvaja títo židáci potupili desatoro Božie prikázanie tým, že tieto sväté zákony poprekrútené upotrebili k tomu, by svoj kšeft s nimi odporúčali. Teda vysmiali a na posmech obrátili desatoro Božích prikázaní a použili k dosiahnutiu väčšieho rebachu. Proti tomuto škandálu ohlásila sa skrze Karola Kálmána strana ľudová, lebo desatoro Božie prikázanie je predmetom úcti nábožnej u kresťanov tak ako u židov; dľa trestného zákona ale: kto potupí predmet úcti nábožnej ktoréhokoľvek vierovyznania štátom uznalého, podlieha trestu väzenia až do 8 dní. Nuž ale potupovatelia zákona Božieho boli židia. A toto potupovanie svätého zákona udalo sa v Uhorsku, kde židom všetko dovoleno je, lebo židia sú všetci liberálni, práve tak, ako ministri. A veď, dľa príslovia vrana vrane oko nevykole. Teda treba bolo potupovateľov desatoro Božích prikázaní vymlúvať a vyslobodiť. A túto úloho vzal na seba minister pravosúdia, (nezasmejte sa!), áno minister takzvaného pravosúdia vtedy, keď na interpelláciu Karola Kálmána odpovedal. Znáte, aká to bola odpoveď. Minister to odpovedal, že potupovanie nestalo sa. Patričný kupec — dľa výroku ministra — nechcel iné, ako skrze napodobnenie foriem desatoro Božích prikázaní svoj obchod a tovar velebiť.

Nuž ct. pane minister, veď práve v tom väzí zpotupenie. Či nie je zpotupenie voľaktorej svätej veci, jestli takúto vec ku bezočivým cieľom upotrebíme? Jestli mudrovanie ministra mohlo by obstáť, vtedy aj sväté nádoby chrámov bolo by možno trebárs na veseliach upotrebiť. V rúchu obradnom cirkevnom možno by bolo maškarné plesy navštevovať. Cirkevné zástavy dovoleno by bolo na prôvodoch kortešských roznášať. Ale či že je to všetko dovoleno? Židom snáď ešte aj toto by bolo slobodno, lebo ím je vôbec všetko dovolené a nadovšetko povolený ím je každý taký čin, s ktorým iba že kresťanstvo a ústavy kresťanstva obrážajú. Hej, keby sme my tak urazili náboženstvo židovské, veď by len ináč vyprával minister. Sotva by sme sa osvobodili väzenia. Ale židia sú pokrvné deti liberalisma, ktoré bárs čo urobia, všetko dobre robia a zo strany záujmovho družstva liberálného vždy najrozhodnejšiu obranu obdržia. Preto hľa, nenie s nimi k vydržaniu! Preto je tak veľká jejich nehanebnosť. Preto sa tak rozhadzujú a natiskajú. A preto opovažujú sa aj sdieranie ľudu tak bezočivo prevádzať. Veď by sa utiahla táto nespokojná črieda hneď, keby nebola vo výnimečnom postavení, a boli by podriadení tiež zákonom. Ale keď vždy najde si ochrancu pre svoje činy protizákonné, keď vie, že ešte aj minister pravosúdia je jej poníženým a povoľným sluhom, nuž prečože by sa mala vtedy utiahnúť?

Netreba to dokazovať, že najväčšou kliatbou tejto vlasti sú židia. Tento vtiskajúci sa k nám národ cudzý také pustošenia zapríčiňuje, že pre tie pustošenia státisíce obyvateľstva nám vyvandrúvajú. Bez prekazenia výstupnosti židov nenie možno ani ľud Uhorska ani vlasť túto oratovať. S boľasťou vidíme, že ani vláda Széllova neusiluje sa prechmaty židov zamedziť. Ale veru ani neoratuje ľud, nevylieči ho z rán krvácajúcich. A ešte boľastnejšie je, že nielen hmotné záujmy naše, ale ani náboženstvo sväté naše nenachodia ochrany u vlády liberálnej. Predmety našej úcti

môžu opovrhovať, potupovať židia smele a mi môžeme chodiť od Ponciusa k Pilátovi, zadosťučinenie neobdržíme nikde.

Nuž ale dobre. Zapamätáme si aj tento pád, a kedysi podobným spôsobom odplatíme sa i my liberálnym pánom.

Blíži sa čas volieb. Nech sa len teda blíži! Vtedy budeme vyplácať my. A budeme odplácať tak, že z toho Koloman Széll sotva bude mať radosť. Ani len počúvať nebudeme jeho kandidátov. Tým menej hlasovať na nich. Môžu rečniť trebárs anjelským jazykom, nás viac neoklamú, neprevedú. Ako jeden muž, tak postavíme sa pod zástavu všetci strany ľudovej, lebo jedine táto strana ochraňuje nám naše majetky, záujmy a sväté náboženstvo naše.

Sláva ľudovej strane!

M. L.

POLITICKÉ CHÝRY.

Pápežské slova. Vo dvoch listoch na biskupov francúzskych a amerických sv. Otec opätne dáva pozoruhodné pokyny duchovenstvu, ktoré veru i u nás povšimnutia zasluhujú. V prvom liste medziiným hovorí: «Poslúchajte pokyny našej encykliky «Rerum novarum:» iďte medzi ľud, medzi delníctvo a chudobných. Vynasnažujte sa všetkými možnými prostriedkami ich tvrdý osud polepšiť, im pomôcť a mravne ich povznášať. Tým cieľom svolávajte ich do schôdzok, zakladajte im patronáty, klubz, sporiteľne, podporujúce a prácu prostredkujúce spolky. Snažte sa do pomerov hospodárskych a spoločenských zaviesť reformy a žiadna obeť na čase, práci a peniazoch nech vám pritom nenie ťažká. Okrem toho pište knihy a články do novín a časopisov.» — «Všetka táto práca je chvály hodná a ňou osvedčujete najlepšiu svoju dobrú vôľu, porozumenie, jako i šľachetnú obetivosť pre najnaliehavejšie potreby terajšej spoločnosti a nesmrteľných duší.» — V druhom liste píše sv. Otec: «Niemenej je našim prianim, aby vedeniu a rozširovaniu katolíckych listov venovala sa náležitá starost. Lebo za našich časov sú listy denné jediným prameňom, z ktorého ľud svoje náhlady a vzdelanie čerpá. Preto je nanajvýš potrebno chápať sa pera a zakladať listy, aby lož ustúpila pravde, aby predpojaté mysly pomaly hlasu rozumu a spravedlnosti uvykly si naslúchať.»

Baron Karol Hornig, biskup vesprímsky, daroval 20,000 kor. mestu Vesprímu na stavanie nemocnice. — Zastupiteľstvo mesta Jágru uzavrelo osvedčiť ministrovi Vlassicsovi, že s ničím neprispeje na štátnu vyššiu dievčenskú školu, poneváč podobný ústav pod správou mníšok Angelínok je výborne vedený a zodpovedá kultúrnej potrebe. — Židovsko-liberálne listy hromžia na Jozefa Samassu, arcibiskupa jágerského, preto, že nechce dať bezplatne pozemok pod štátnu vyššiu školu dievčenskú. Samassa čo katolícky biskup udržuje katolícku dievčenskú školu pod správou mníšok sv. Angely a nenie ho nič do školy nenáboženskej (nekonfessionálnej)! Hana, ktorú naňho kydajú, slúži mu na česť. — Jozef Pozsgay, pätikostolský kanonik a éektor seminára, pre chudobných v šiestich dedinách učinil základiny po 200 korunách. Úroky z ních majú byť rozdelúvané medzi chudobných k Veľkej noci.

O kniežaťu Ferdinandovi, ktorý si má brať Helenu, ruskú nadvojvodkyňu, písaly časopisy, že prestúpi na pravoslavie; ale teraz sa hovorí, že zostane katolíkom.

V Sasku prijatý bol pred Veľkou nocou zákon, ktorý osvobodzuje cirkevné a dobročinné fundácie od všetkých poplatkov. Tak v protestantskom Sasku: a u nás?

Nedávno francúzský minister Waldeck Rousseau chvastal sa, že vláda jeho navrátila svlasti náboženský pokoj a náboženskú znášanlivosť. Na to katolícke listy podávajú odporúčajúci dôkaz. Keď anarchisti podpálili kostol v Aubersville, minister oddal vec jednomu nadžandárovi. Tento prišiel zločincom na stopu, jako i na to, že keď kardinál arcibiskup podujme posviacku toho opraveného kostola, anarchisti spáchajú útok na neho. Nadžandár sdelil to kardinálovi, arcibiskupovi Richardovi a radil mu, aby nešiel do chrámu hlavnou bránou, ale pobočnými dvermi; ale kardinál odvetil, že ani nechce dať príležitosť k attentátu, ani nechce jakýmsi potajným spôsobom vstúpiť do chrámu, radšie ho nebude posviacať. Dodať treba i to, že vláda, keď sa dozvedela, že ten nadžandár prišiel už na stopu zlosynom anarchistickým, odňala mu úlohu stopovania. Tak hľa, vláda viac šetrí anarchistov, než katolíkov!

Katolíci vo Wismare (Germánia) zadali prosbu na vládu arcivojvodstva meklenburgského o dovolenie postaviť si kostol. Na to dostali odvetu: že vo smysle reskriptu z r. 1871 je im voľno i na ďalej odbavovať služby Božie v dome, ktorý si boli vystavili; nedovoľuje sa im však ani stavať kostol ani ten dom označiť väžou a vôbec ničím, čo by tomu domu dalo podobu katolíckeho kostola. To je tiež znakom protestantskej znášanlivosti.

Vzťahom na to, že 1. máj býva prázdnym dňom delníkov, Jeho Eminencia, kardinál, arcibiskup Vaszary nariadil, aby obyčajné výročné vystavenie velebnej Sviatosti oltárnej konalo sa v chráme pp. Karmelitov v Pešti 1. mája. My, majúc na to ohľad, že veľký počet delníkov je zo Slovákov, priali by sme si, aby budúcne bývaly tam kázne i slovenské, žeby nielen boly na duchovný prospech im, ale aj odtiahli ich od kazarských a židovských krčiem.

Chrám prebl. Panny Marie snäžnej.

(Maria Maggiore.)

Kto mal raz príležitosť prehliadnuť si mesto Rím, nikdy nezabudne na tento chrám, ktorý ozdobený je s tou najvyššou väžou Ríma. Okolo velikánskej väže skromno utuľujú sa dve nízke kaple. Už 600 rokov vypína sa väža táto a svoláva veriacích svojim ohromným zvonom k úcte Matky Božej.

Už z ďaleka padá približujúcemu sa pred chrámom stojáci vysoký stlp z bieleho mramora. Na stlpe, vo výške 42 metrov panuje nad priestorom socha Matky Božej, akoby s požehnaním vítala putujúcich. U nás veru tento stlp by i väžu — a to nie nízku — dobre zastal. Oproti stlpu je málo nižšie náčelie chrámu s výpustkom v prostredu, zkadiaľ v zašlých časoch pápeži požehnánie dávali zástupom. Na strane tohoto výpustku je zase jedna druhá utešená socha Panny Marie, ako prijíma a pod ochranu berie chrám, dar to štyroch pápežov okolo nej stojácich. Chceme-li sa dozvedieť, kto a kedy tento chrám vystaviť dal, o tom nám povedia štvoré obrazy nachodiace sa na múre výpustku.

Obrazy tieto nám rozpovedia, že v roku 352. po Kristovom narodení v mesiaci auguste jednému bohatému mešťanovi, Ján menovanému zjavila sa vo sne Panna Maria a oslovila ho: «Tam daj mojmu menu vystaviť chrám, kde čerstvo napadnutý sňah zpatríš. To isté stalo sa aj s tehdajším pápežom Liberiusom. Ján pospiechal k pápežovi svoje videnie mu rozpovedať. Ešte ani dobre nedokončil zprávu, keď ako bez duše dobehli pápežskí sluhovia a oznamovali, že na vršku Esquilin-e včuľ v auguste až po členky jesto napadnutého sňahu». Kostol teda dľa vôle nadzemskej hneď začali stavať. Z prvopočiatku bol to len jednoduchý chrám, ale pápežovia a národy urobily ho neskôr nádherným.

Do pitvora chrámu ohromné železné brány nás pripustia. Pritvor sám je väčší, nežli mnoho naších chrámov celých.

Vkročme ale do chrámu cez bránu svätú. Tu v prvých okamihoch oborí sa na človeka všetká tá čarovná krása chrámu tak, že nie sme vstave ani rozpamätať sa čo vidíme a kde sme. Ale žiaden opis neosoží tu nič: kto túto krásu nezkúsil, predstaviť si ju nijako nemôže. Na vrchu ligoce sa prvý poklad z Ameriky: prvé vykopané zlato. Dolu je dlažba z mramora ako zrkadlo, tak, že sa človek temer neopováži ho nohou šliapať. 36 mramorových stlpov tunajších pochádza ešte z doby Grékov, sú teda už do 1000 rokov staré. Nad nimi je otvorené sv. Písmo 1500-ročné a 30 obrazov vykladaných. Na nich sú tí proroci a predobrazenia starého zákona znázornené, ktoré na Pána Ježiša Krista sa vzťahujú. Hlavný oltár — ako v starovekých bazilikách to bývalo — stoji slobodno bez všetkého, aby pri ňom slúžiací pápež alebo biskup k ľudu môhol byť obrátený. Nad ním podnebie drží štvoro obrovských stlpov. Tieto sú z porphyrového kameňa. Pred oltárom je klačiacá podobizeň pápeža IX. Piusa z bieleho mramora. Veľký ctiteľ Panny Marie teda ešte aj po smrti chcel upomínať veriacích, by v úcte Bohorodičky nepoškvrnenej neklesali. Na vrchu jedon obluk predstavuje nám v obrazoch z drahokamov vykladaných život prebl. Panny Marie tak, ako ho 4 evangelistovia opísali. Na stene za oltárom je vyobrazené nebe, v ktorom Spasiteľ, Kráľovnu nebies korunuje u prostred množstva anjelov a svätých. Ku chrámu tomuto dvaja pápeži pristavili dve kaplny tak krásne, že im páru nevidí nikto po celom svete. V ľavo od hlavného oltára je jedna: kaplna to pápeža Pavla V-ho. Celá táto kaplna skvie sa čarokrásnym leskom. Už aj stlpy okolo obraza Panny Marie sú zo zeleného a červeného drahokama jazpis a sicilského, Milostný obraz sám je tiež v samých drahokamoch. Niektorí tvrdia, že obraz tento ešte svätý Lukáč evangelista maľoval.

Oproti tejto kaplne na pravej strane je druhá: kaplna to pápeža Sixtus-a. V tejto samým alabastrom, mramorom, utešenými obrazmi ozdobenej kaplne je schránená prevel. Sviatosť Oltárnia, korú v jednom malom bronzovom kostôlku štvoro anjelov drží do výšky. Vedľa kaplny tejto nachodí jedna menšia, v ktorých narodený Spasiteľ po prvé odpočíval. Sú tie pozostatky v nádobe zlatom a striebrom krásno ozdobenej. Na štedrí večer okolo tejto nádoby shromaždia sa veriaci rímski a oslavujú chválospevy narodenia Pána. Je tu aj úmelecký krásna podobizeň nemluvniatka Ježiša. Pokľaknime tu aspoň v duchu, a klaňajme sa malému Ježiškovi v Bethleheme narodenému, ktorého ruka mocnejšia je nad všetky mocné vojská celého sveta, a v srdci ktorého viac lásky prebýva, nežli v srdciach celého človečenstva. A keď videli sme v chráme sv. Petra kríž sv. na ktorom vysel, a v Marii Maggiore jasličká v ktorých odpočíval Ježiš, neodťahujme sa ani viac pod uponíženiami a trápeniami: toto hľa bude najosožnejším ovocím nášho putovania do Ríma.

Riman.

BESEDNICA.

Darmo.

Darmo hútam, veru darmo,
nespadá mi s krku jarmo.
Oťaž bázne,
srdca strázne
nezhladí tíš, ani larmo.

Bože dobrý, ľútostivý!
Ty máš lieku, hoja nivy.
Prosím Teba,
lásku neba,
popraj koja, techy skyvy.

Pozdvihol si Magdalenu,
zapríčinili lotra zmenu.
Vzhliadni, vzhliadni,
Pane vládny!
zotav dušu zúbožené.

Dlbomír Poľský.

Potecha.

Keď sa na mňa v dni nešťastné
Zkázy celý vrch valí,
Oko moje predtým jasné
Slza žalosť kalí!
Tŕn neresti vo dne v noci
V pokoji ma nenechá:
Tu pozieram bez pomoci, —
Kde je pre mňa potecha?

Hrot osudu ukrutného
Keď sa už chce v prudkosti
Vraziť do srdca mojého
Bezo všetkej ľútosti;
Keď už strachom predesený
Trasiem sa až bez dechu:
Tu sa pýtam rozochvený,
Kde ja najdem potechu?

Víchor starostí keď žravých
Hlavou mojou zatočí,
Kvet nádejí mojích drahých
Mráz nezdaru znivočí;
Keď už kľudu vnútorného
Môjho chytá sa strecha:
Pýtam seba sa samého,
Kde je moja potecha?

Nemocou keď povalený
Od pálčivej boľasti
Zavýjať som donúteny
V svojej opustenosti;
Tôňu úľavy keď vhytám
K samopašných posmechu:
Tu sa rozbolený pýtám,
Kde ja najdem potechu?

Hľa tá včielka si vždy nosí
Sladkosť kvetín žiadanú,
Len pre mňa niet ani rosy
Hojivého balsamu:
Tu by ani Demokritus
Nepustil sa do smiechu,
No teda a ja biedny už
Kdeže najdem potechu?

Marné všetko ozieranie
Moje bár aj celý deň,
Úzkostlivé to volanie
Hlasom na púšti je len.
Ach, ktože už smiluje sa,
Bez lieku ma nenechá? —
— Synku! pozri na nebesá:
Tam je tvoja potecha.

K.

Pri mojom výlete do Petrovíc,

pretriasaná nábožensko-socialná otázka: «Zdáliž je náboženstvo len oprata, zubadlo a hamovník» pre nízku necvičenú «massu» ľudí?

Od viac rokov už mal som vrelú túžbu pána farára učiť sa poznávať, jeho navštíviť a skrze to mu aj úctu moju preukázať.

Šťastlivo som dorazil cez «magalie», (vrchy, ktoré hraničia s Makovom) do Petrovíc. Nielen romantika údolia, v ktorom táto vesnička leží, ale aj osoba pána farára behom našej konversácie utešeno ma prekvapila. Jeho vysoká postava upamätovala ma hneď na syna slobod. kráľ. mesta Skalice, kde som mnoho tej výšky synkov skalických videl. Jeho vážna ostrých ťahov tvár, strmé vojenské držanie ma zpredku váhavým robily, ale jeho, z hustého obočia usmievajúce sa čierne ako trnky oči mne nádeje dodávaly, že sa nebudem zle cítiť, ako v «mídre» zašnorovaná panenka, keď sa tanečníci o ňu veľmi nestarajú.

S priateľským jednaním tohoto domáceho pána zostal som väzňom jeho srdca. S jeho mužskou smelosťou, rovným charakterom, socialnou a duševnou cvičenosťou, s jeho širokým obzorom, svetovou zkúsenosťou a dokonálosťou vo viac reči, mne tento pán hospodina nielen imponoval, ale ma prinútil sebe ho aj obľúbiť. On žiadných márnych, daromných salónových skokôv a figúr nerobil, s akými mnohí sa namáhajú svoj «deficit» a nedostatok duševnej cvičenosti zakriť.

Smelosť mužská jeho ducha, prísna nestranná kritika, zdravý rozsudok, jasný jeho duch ho obľúbeného činí, a preto aj okresné duchovenstvo najlepšie sa cíti v v dome jeho. On vie zabaviť aj melancholičného ducha, keď nie inak, upotrebí k tomu aspoň «talianské opery a operetty», ba v kruhu bratov aj «ballerinu» vie zastúpiť, len aby nejakého mrzutého brata do lepšej vôle priviedol.

Podlizovať sa nezná, preto sa ani nevie skrčiť na «malého kašparka», bárs aj pred bašovským nejakým nápadom. Zriedka videť tak v pokročilom veku takú čerstvosť, sviežosť, pružnosť jarého ducha a tak mocný hlas jako u neho.

Nieť tak tomu dávno, že dva rázy dve nebezpečné životu nemoce probovaly mocne otriasať jeho zdravím; silná jeho tela konštitúcia a silný duch útok ten šťastlivo odrazily a vzdorovaly tomu báchaniu na jeho život.

V jeho izbách nehľadaj moderného luksusa nábytok, vysoké zrkadlá, hodvábne ottomanky a drahé fotele; najdeš preto ale pekne sriadený salón sviatostného Ježiša, chrám Boží totižto. V prikladnej čistote a ozdobe skveje sa jeho nevesta: chrám Boží!

Istý biskup navštívil jedného farára, ktorý mu svoje luksusiozne s drahým nábytkom ozdebené a čisté ako zrkadlo izby poukazoval. Byskup pochválil svojeho farára a hovorí: pekné všetko a čisté tu, ale ja bych sebe žiadal, keď by pán farár na pár dní šiel do svojeho kostola bývať.

A prečo? pýtal sa farár.

«No, aspoň by ste aj svoj kostol bez pochyby do takého lesku, poriadku a čistoty priviedol», tak odvetil biskup.

Kostol toho farára bol až veľmi zanedbaný, opustený a s čistotou sa nehonosil.

U petrovického «pánka» by ten biskup zaiste to nebol mohol povedať. Keď on v kostole počuje, že voľakto z farníkov jeho sa chystá s hustým kašľom zanečistiť dlážku, katý «allarm» spraví vo svätej horlivosti, že ľuďom chuť odpadne ešte aj na ulici v prítomnosti jeho s kašľom sa unúvať; to každí, ako sa patrí v kostole do šatky svojej musí zachrániť. — Bars by to po dedinách všade tak bolo, potom by človek nevidel s takými odpadkámi mramorované múry, dvere, stolice a schody kostolné.

V tak obtížnej fare, a v takej chudobe, a toľké roky učinkovať je veru zásluhou! Nie síce u nevďačného sveta, ktorý snáď so všeliakými «šabrakmi» chce oči zaslepiť ale u Pána Ježiša, ktorého «šafárom» je tento muž!

Pardón! od cieľu som sa trochu odchýlil a bojim sa včuľ zato, že dostanem na Jána od neho «kapitulu», že čo mu nedám pokoja; ale sa vyhovorím, že zato ja nemôžem, keď mi to tak srdce povedalo.

Práve v deň mojej návštevy domáci pán odbavoval slávnosť svojich menín v kruhu svojich známych priateľov a okresného duchovenstva. Pri jeho priateľskom stole počul som nielen klassičné latinské prípitky, ale aj náboženско-socialné otázky rozlušťovať, čomu som sa ja veľmi tešil, lebo to ma zaujímalo viac, ako jalová politika a dráždlivé národnostné a nafúkané hazafické zvuky a stolové všeliaké «mementó», to jest, ohováranie neprítomných.

Jeden priateľ domáceho pána, provízor apatikársky začal rozhovor takto: «Páni moji, človeka by mohlo skoro poraziť, keď počuje také reči, ako som ja včera na nádraží počul od niekoľko dielnikov a robotníkov v modrých kittlách, ktorí z Čiech cestovali.» Pomyslite si, čo mi oni povedali: pane, aj vy ste zaiste boháč, a my takýmto aj radi sdelíme naše socialistické náhľady: celý výnos obchodov, fabrík patrí nám delníkom a robotníkom; veď my vystavujeme celú robotu a prácu my robíme, kopeme v zemi, v baniach, a v dielňach robíme na boháčov; my nosíme od práce tvrdé mozole na rukách pre ních; my trpíme nedostatok a hlad pre boháčov, aby oni dľa vôle a chuti svojej mohli v hostíncoch drahé nápoje piť a jedlá vyberané jesť, aby sa oni mohli v mäkých «battaroch» so svojimi ženami a slečinkámi rozvážať, výlety radostné robiť, do týždňa sedem «fajerabendov» sláviť, divadlá navštevovať, pekne sa nosiť, a s «ballerinámi» sa zabavovať keď svoje ženy zunovali. A veď aj úroda a ovocie zeme pre nás tiež tak rastnú, ako aj pre boháčov a preto sa my ani veru nepýtame: vezmeme a berieme kde čo môžeme, ak nevidíme žandára. Nuž my veru zato nemôžeme, sme tak donútení: čo že môže vlk zato, že je on inakší ako ovca, alebo jastrab že je inakší ako kuriatko? S týmto išli ešte ospravedlniť svojú bezočivosť. Páni! verte, že pri takomto smýšľaní delníkov a robotníkov skoro ma išlo poraziť; veď títo ľudia stratili s vierou už aj rozum!

Na čo jeden professor odpvedal:

«A preto ja vždy hovorím, že čo je pre prednejších ľudí «cvičenosť», to je pre nízky ľud zase «náboženstvo», lebo ono je tá oprata, to zubadlo a hamovník, s ktorými sa takáto spodnia massa necvičeného ľudu vedie, na uzde drží a zdržuje. Preto je to chvalitebná vec, že duchovenstvo po mestách zakladá kresťanské spolky robotnícke; a ja to vždy rád vidím, keď ľud chodí do kostola a na kázeň, lebo modliací ľud nerobí garázdy ani nerevoltuje, ani okná a sklepy nevybíja, ani kassy boháčom nevylamuje, ani štátne kassy nelúpeží: «zdržuje ho od toho náboženstvo».

«No pane professore — odpovedal na to domáci pán — to sú pekné slová od vás! vy mienite s tým náboženstvo poctiť a jemu pekný komplement spraviť, pravda»?

Náboženstvo teda naposledy neni nič iného, ako «žandár», ktorý stráži «kassy» boháčov; ono je teda hľadké zubadlo otrokov krotiť!!

Vec ale vlastne takto sa má: boháči bez srdca, z mozoľov, z potu a z krvi chudobných delníkov, robotníkov a remeselníkov spravili sebe na zemi raj a nebe, nebeského ale kráľovstva po smrti sa zriekli, a spravili chudobného robotníka najprv neveriacím, aby neveril na budúci život, na nesmrteľnosť duše, na Boha, na večnú odplatu a tým menej na večné tresty, a to aj svojimi prikladmi a posmeškámi chudobného učili. Škamrali na kňazstvo, na predstavených cirkve, zbavili ich o vážnosť a úctu, nasledovne aj viera musela u tých ľudí padnúť; a keď chudobní už boli z viery vyzlečení, orabovaní, potom žiadali od neveriacého chudobného delníka, by sa on spolu zriekol nielen nebeského, ale aj pozemského raja, ktorý pozemský raj tu na zemi s jeho radosťami a s požitkami len boháči sami chejú požívať a z tých požitkov chcú mať vytvoreného chudobného človeka.

Včuľ ale títo sklamaní a oklamaní chudobní ľudia a socialisti s celým právom hovoria: vy boháči vzali ste nám vieru a nebesia, a s tým aj celú našú nádej, potechu a pokoj; včuľ nám dajte za to zem a všetko čo na nej je. Vy ste nám hlásali, že po smrti neni «nič», nuž my včuľ chceme požívať všetko to čo vaše «nič» prechádza, to j., pôžitky, bohatstvo, radosti tohoto sveta, však na druhom svete i tak neni «nič» ako ste nás to učili. My sme tiež tu tak ako aj vy, aj my máme právo zem požívať ako aj vy. Či to nie doslednosť logiky týchto socialistov dľa toho liberálneho učenia a príkladu tých boháčov?

(Dokonč. nasl.)

CHÝRNIK.

† **Michal Munkácsi**, svetochýrny umelec-maliar zomrel dňa 1-ho t. m. v Endenichu. Posledné umelecké dielo jeho bolo obraz «Ecce Homo», ktorý na výstavke peštbudínskej roku 1896. v osobitnom pavillone ukazo-

vali. Munkácsi už v nasledovnom roku 1897. ochorel, a nemoc jeho vyvinúla sa v šialenosť, z ktorej ani nevyliečil sa viac. — Munkácsi ako malý chlapec utratil otca, a stríc jeho dal ho za učňa k jednému stolárovi. Tu sa ukázal jeho silný umelecký duch, a potom pomocou priateľov vyučil sa za maliara, a ako taký ostal majstrom svetochýrnym. Mrtvolu Munkácsiho priviezli do Budapešte 6. t. m., a 9-ho odprevádzalo ohromné množstvo ľudu slávnostný pohrab jeho.

Dr. Jozef N. Janda, bývalý redaktor «Kresťana» a kaplán v hlavnom meste, vymenovaný je za farára do Csermendu. Zo srdca blahoželáme!

Vp. Andrej Rojko, farár na odpočinku nám už niekoľko rázy písal, že pri jeho vysokom veku (do 80 rokov) cíti nadchádzajúce oslábenie telesných síl. Vždy nám slzy vyhrkli, keď túto smutnú zprávu sme dostali. Veď je on priateľom ľudu ducha hrdínskeho a vytrvanlivý bojovník, spolupracovník «Kresťana». Teraz nám sdeľujú: že na ľud ani pri svojich neduhoch nezabúdza, ale ide napísať «Otcovský hlas ku svojmu ľudu», ktoré dielo v osobitnom vydáni vínde z tlače. Cena sošitu bude len 6 hal. Kto z ct. čitateľov «Kresťana» chcel by tento vážny hlas rozširovať, nech odpíše dvojctihodnému pánu Andrejovi Kmeť r. k. farárovi v Prenčove (pošta Berencsfalu) v Honte. I to nech udá, koľko výtiskov vezme, a je-li komu možno, nech i peniaze vopred pošle ako predplatok, buďto obetu, by sa vedelo, koľko výtiskov treba dať tlačiť. Ľud hlas p. Rojku dobre pozná, ako dobrého pastiera svojho. Poznamenáme, že vp. Rojko trpel za ľud mnoho, i väzenie za rok, a teraz skromno, ba chudobno trávi svoje staré časy, iba duchom súc nesmierno bohatý.

P. Aloys Daubner, člen Spoločnosti Ježiša z Trnavy píše nám: Po smrti P. Andreja Kubinu S. J. je Redaktor «Posla» P. Aloys Daubner člen tohože rádu. Všetci tí ct. čitatelia «Posla», ktorí predošlý rok «Posla» odoberali a zaň platili, od januára ale toho roku «Posla» už nedostali, upozorňujeme ich, by sa hlásili u redakcii «Posla» v Trnave, a žiadajú-li aj naďalej predplácať, teda chybujúce čísla všetky im hneď odošleme a ostatnie im riadne zasielať budeme.

Požiar a prosba k milosrdným srdciam. Z doliny menom Studená v Oravskej stolici z obce Bielypotok vyzdvihuje sa úzkostlivý a srdcia prenikajúci plač k Pánu Bohu o pomoc a smilovanio. 600 totižto bielopotockých obyvateľov kvíli a plače. Plač tento zapríčinený je ukrutným požiarom, ktorý v nedeľu 29. apríla práve vtedy vypuknúl, keď veriací k poludňajším službám Božím sa už boli do chrámu Pána zišli. Vyše 130 domov so všetkými gazdovskými stavaniami obrátené je na popol. Polovica týchto vyhorelcov už tretí kráť tomuto nešťastiu podľahli. Polovica týchto vyhorelcov už tretí kráť tomuto nešťastiu podľahla. Toto nešťastie je tým zväčšené, že ohromným vetrom sem a tam metané plamene kostol, faru a školu v nivoč obrátily. V plamennom mori tomto dve staré nevládne ženy život utratily, a jeden chorý muž následkom ľaku na druhý deň zomrel. Mnoho rožného statku zahynúlo. Učinená škoda cení sa na vyše 300.000 korún. — Smilujte a zľutujte sa nad nami nešťastnými vy milosrdní bratia naší, a láskavé vaše milodary na r. katol. farský úrad do Bielopotoka (Oravská stolica) zašlite. Naší horliví veriaci vďačným srdcom k Pánu nebies za svojich dobrodíncov vďačné a horlivé modlitby zasielať budú. — Jeden vyhorelec.

Nešťastie na železnici. Osobitný vlak haličských pútnikov do Říma na stanici vo Feldkirchene najachal na vlak nákladný. Jeden z pútnikov následkom veľmi ťažkého urazenia musel ostať v lekárskej opatere, okrem tohoto ešte siedmi utrpeli ľahšie úrazy.

Stefan Podmanický, niekdajší biskup nitriansky, od niektorých dejepiscov uhorských (Nagy Iván: Magyarország családi IX. 338—339) pokladaný bol za odpadlíka od katolíckej cirke k luteránstvu; a vyprávano bolo o ňom, že si vzal za ženu najprv Barboru, dcéru Mikuláša Kostku, a potom Katerinu, dcéru Mikuláša Zrinského. No Jozef Wagner v prílohe ku «Nyitramegyei Szemle» č. 13. r. 1900. kritickým perom dokázal, že nie Štefan Podmanický († 1528—1530), ale jeho nástupca, František Turzo, vzal si za ženu Barboru, dcéru Mikuláša Kostku, a sobášený bol s ňou (r. 1566.) na Lietave. Teda to, čo padá na Turzu, prilepili na Podmanického. Nedali ani na to pozor, že Podmanický r. 1528. bol dľa Vincenta de Guidoto asi 55-letý a tak nespôsobný, aby bol sa oženil so slečnou (in kapillis existente) r. 1566 čo starec 95-letý, kdežto Matej Bel z Očovej, nasledujúc Mossocyho, klade jeho smrť na r. 1530. (Notitia Hungariae novae historico-geōgrafica IV. 320.) Ani Fessler nepočíta k odpadlíkom Podmanického, ale len Martina Kecheta, Františka Turzu a Andreja Dudiča; a (ačkoľvek sám odpadlík) poznamenáva o tamtých dvoch, že do luteránstva vzali so sebou to, čím boli jako zlí katolíci (Geschichte des Ungarn und ihrer Landsassen VIII. 337). A tak mohol povedať Wagner, že aspoň smazal špinu odpadlíctva so Štefana Podmanického.

Čestnú šabľu Krügerovi dali zhotoviť nemeckí bojovníci vo válkach r. 1864, 1866 a 1870/71 z mesta a okresu Solingen. Šabľa je z najrýdzejšej damascénskej ocele, čepeľ je bohato ozdobená utešene ciselovanými obrázkami, emblemami a citátmi. Na jednej strane je heslo Búrov: «Bez bázne, smelo, verne a dobre až po poslednú kvapku krve»; Potom je tam vyobrazený anjel pokoja, dotýkajúci sa koncom nohy zemegule, na ktorej poznať obrysy Afriky. Veľmi dobre prevedený obrázok predstavuje artilleriu Búrov, «Dlhého Toma» veľmi ľahko rozoznať. Na čepeli je ďalej vyobrazený erb mesta Solingen, postava jednoho solingenského zbrojára a venovanie: «Vysokoctenému predsedovi Transvaalu Pavlovi Krügerovi venujú bojojníci vo válkach r. 1864, 1866 a 1870/71 okresu a mesta Solingen v Nemecku.» Nad tým skvie sa erb Transvaalu. Korunu rukoväte predstavuje umelý diamant, ako by poukázanie na Kimberley. Pošva šable je jednoduchá, z ocele zaniklovanej a s pozláteným okuvaním.

Výbor spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave má dňa 17. t. m. predpoludním zasadnutie.

Jozef Egg, farár, vyznačený je k svojmu 80. roku riadom Františka Jozefa za zásluhy, ktoré si predtým získal za tyrolskú koloniu v Pozuzo v Peru.

Živelné pohromy. Z Vrádišťa pri Skalici nám píšu, že tamejší a okolité chotáre dňa 1. mája zastihlo veľké nešťastie. Prišla búrka s krupobitím a veľkým prívalom. Vrádišťské, skalické a prítržské vínohrady sú veľmi stlčené, ovocné stromy, ktoré boly už v kvete, zničené a polia zaplavené. Škoda je veľká.

Krvavá assentírka. V okrese élesdskom (biharská stolica) dňa 25. t. m. odbývala sa assentírka. Dostavili sa i mládenci z Révu, perse, dobre podpálenčení. Na vyzvanie Gábriša Cirka vrhli sa na žandára a dali sa ho škrtiť. Druhí dvaja žandári prišli prepadnutému na pomoc a prebodli Cirka a ešte druhého mládenca. Oba umreli ešte toho dňa.

Kamenec a prívaly oznamujú so všetkých strán. Obzvlášte mnoho narobily v okolitých obciach Pešťbudína, Jásberéne, v jedlovskom okrese (peštianska stol.), v okolí Veľkého Komlóšu, v Nitre, V.-Šuranoch, Jágri. Ale i s ostatných krajov krajiny oznamujú búrky a prívaly.

Zastrelili hlavného slúžneho. V Šárfalve (v Sedmohradsku) zastrelili hlavného slúžneho. Vrah strelil naň cez oblok a nechybil cieľ. — Žandári chytili roľníka Franca Gála, na jeho byte našli karabín, ale Gál tají.

Strašné nešťastie v doloch. Z New-Yorku oznamujú telegraficky: Strašné nešťastie udalo sa v doloch Schofieldských v štáte Utah. Vyše 200 ľudí prišlo o život. Dosiaľ vytiahli 137 mŕtvol. — Nešťastie zapríčinil výbuch viac sudov pušného prachu.

Svätenie nedele. Spoločný minister vojenský vydal nariadenie v usrozumení s oboma ministrami krajinskej obrany, že v nedeľu a vo sviatkz nebudú sa vydržiavať kontrollné shromaždenia.

Koľko Angličanov zahynulo v Ladysmithe. Úradný výkaz anglický vraví: Dňa 2-ho novembra, teda po bitke pri Nickolsons-Necke, generál White mal vždy ešte 13.500 chlapov. Štyri mesiace neskoršie mal už len 10.000, medzi nimi 2800 chorých, a tak len 7200 chlapov do boja súcich, ale i to len tak aspoň nominelne, lebo oni ani dnes nie sú ešte na dačo súci. V nemocniciach ležalo 10.688 chlapov a z týchto umrelo 600 chlapov, z ranených asi 10 procentov. Zvierat zahynulo za ten čas tiež veľké množstvo.

Povďační ľudia nachodia sa ešte i v dnešnej dobe. Tak jesto mnoho osôb, ktoré od choroby svojej skrze Müllerov duplovano-magnetický kríž ači hviezdu oslobodené sú, ktoré výraz dávajú radosti a povďačnosti svojej, a vynalezcovi čo len v pár riadkoch svoje uznanie vyslovujú. Tak dnes máme nasledujúce riadky po ruke: «Ctený Pán Müller! Ja dlhý čas trpel som na lúpanie ľavej nohy, na bezsnivosť a klopania srdca. Náhoda ma oboznala s vaším elektromagnetickým krížom. R. B. Nr. 86967; kúpil som si jeden za 3 zl., 12. júli roku 1899; odkedy ho nosím a upotrebúvam, je po mojej chorobe. Preto pokladám si za povinnosť, Vám moju najúprimnejšiu vďaku vysloviť s tou prosbou, by ste mne ešte jeden taký kríž, pre môjho priateľa V. H. — tú istú chorobu majúceho — sem poslal. S úctou Martin Neu, hostinský v kantíne, Budapešť Rettek-ulica, kasáreň». Preto odporúčame všetkým trpiacim na lámku, lúpanie, záduch, bezsnivosť hučanie uší, padúcu nemoc, by sebe jeden apparat, ktorý len 3 zl. stojí, od pána Müllera Budapešť V. Kalmán-utcza, Nr. 20 objednali.

Vyzvanie.

Aj cestou novín vyzívame našich ct. priaznivcov, by sa dali do zariadovania ľudových shromaždení na všetkých stranách. Utešené jarnie počasie je najprimeranejšie ku vydržiavaniu takýchto shromáždení. Ľudová strana považuje si za jednu z najvážnejších úloh, aby z mesta na mesto, z dediny na dedinu poprechodila krajinu a vznešené zásady svoje bezprostredne s ľudom obznámila, by ich samému ľudu slovom vysvetľovala, aby ľud sám videl, očul, posúdil a rozhodoval o svojej strane, ktorá pre záujmy jeho žije, pracuje, bojuje a nesie zástavu z víťazstva na víťazstvo. Doposiaľ na stá a stá shromaždení vydržiavala ľudová strana, tisíce a tisíce národa slyšali pri takých príležitostiach vodcov a vyslancov ľudovej strany. Pri shromaždeniach tých vždy neopisateľnou oduševnenosťou preplnil sa ľud, a rozplamenil ku veľkým rozhodnutiam; skutočne shromaždenia sú najveľkolepejším rozširovateľom šľachetného programmu strany ľudovej.

Nech sa obrátia teda všetci, ktorí vo svojej obci alebo svojom okrese takéto shromaždenie si žiadajú, na dolupísanu ústrednú pisáreň. Ďalšie starosti o sriadenia sa týkajúce berie ústrednia pisáreň na seba. Nech sa nikto neobáva voľajakých výdavkov alebo iných starostí, ktoré s usporiadaním shromaždenia su spojené. Sriadenie ľudového shromaždenia nestojí ani žiadných peňazí ani žiadného chodenia. Mnoho príkladov jesto na to, že jednoduchí dedinskí ľudia usporiadali shromaždenie, a predsa tou najväčšou skvelosťou a zdarom skončilo sa všetko.

Ústredná kraj. kancellária strany ľudovej
v Budapešti, VIII., József-körút 35.

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

Podáva: *Ján Straka.*

Ludráfalu: Štefan Holly 6 kor.; zo Spišských Vlach: Adam Hvizdoš 10 kor., Maria N. 1 kor.; z Olšavky: Jozef Klescs 20 kor., Ján Klescs 3 koruny.

Poď milé dieťa, odlúč sa od sveta.

DOMÁCI LEKÁR.

Suchotiny.

Teraz by nasledovalo pomenovať tie čarodejné zeliny, ktoré variť a piť majú suchotári.

Ľudia síce aj sami mnoho takých zelín vedia chorým odporúčať, áno, skoro každý kraj má svoju takú zelinu, o ktorej sa v patričnom kraji domnievajú, že sa v nej čarodajná liečivá sila skrýva.

Poznamenám, že ja na povrávania a domnievania ľudu v tomto ohľade nedám nič: ja pri tých zelinách vyhľadávam napred jejich vlastnosti, a jestli vlastnosť voľaktorej zeliny môže byť chorému teľu prospešná, taká zelina mi je potom aj vzáctna.

Aké-že teda zeliny odporúčať proti suchotám? Odpoveď: také, ktoré posilňujú, také, ktoré žalúdok v práci podporujú, také, ktoré svojou aromou hnilobu prekážajú, také, ktoré rany lieča a ktoré šťavy kašlové rozoberajú.

Netreba ale mysleť, že tu treba veľa zelín, veď jedna a jedna zelina má obyčajne popri jednej sebe najzvláštnejšej, ešte aj iné vlastnosti, tak že práve preto s prospechom možno ju upotrebiť vo viacerých chorobách. Tu uvedieme viac zelín, ktoré pre suchotárov sú dobré; a čo by aj neosožily, ale škodiť ím na žiaden pád nemôžu. Ktoré-že z nich vybrať? to závisí od okolností chorobných. Niektorý suchotár veľmi kašle, druhý nič; niektorý má chuť k jedeniu, druhý nemôže nič jesť; niektorý nemá stolice, alebo spánku; sú takí, ktorí bolásť cítia, iní sú bez bolästi, atď. Kto teda rozumno pokračovať chce vo svojom samoliečení, musí aj horespomenuté okolnosti uvažovať a zkúmať a dľa toho potom vybrať tie najprimeranejšie zeliny. Také zeliny sú:

1. Šalfia. (Salvia officinalis). Už aj meno rimanské: «salvia» ukazuje nám, že túto zelinu v starom veku v lekárství vysoko si vážili, lebo to meno značí asi toľko ako *zdravienka*. Keď jeden lístok z nej do úst vezmeme a rozžujeme, badáme príjemnú silnú vôňu, potom volačo trpkej, viac horkej a trochu štiplavej (pikantnej) chuti. Pre tieto tu udané vlastnosti jej to môže byť, že Angličania upotrebujú túto zelinu ku pripravovaniu *konservov*. Vyslúžilí vojaci dobre vedia, že v blechových nádobkách zarobené varené mäso aj roky vytrvá a sa nezkazí, a pri väčších manébroch vojanských ukonaným vojakom dobre chutná. Ako teda šalfia pri tých konservoch prekáža hnilobu, tak ona udržuje v sviežosti aj pľúca chorého. Príjemná vôňa a horkosť tejto zeliny znamenite účinkuje na žalúdok: vôňa aromatičná posilňuje a obodruje čuvy vôbec, horkosť ale napomáha vylúčenie žlče, ktorá z pečeny do žalúdka slizí a mastné čiastky jedla rozoberá a trávenie takto napomáha. Štiplavá chuť tejto zeliny zase príjemne dráždi nádobočky žalúdka, v ktorých kyselá šťava žalúdková sa nachodí. Trpkosť to isté robí, ako ju v ústách cítime: t. j. sťahuje a následkom toho potúži a podporuje oslablé steny a muskule žalúdka.

Šalfia teda je skutočne znamenitý liek pri mnohých nemociach. Dobrá je ona či vo sviežom, či v uschnutom stave. Ak ju samú užívame, stačí z nej dobrej pol hrsti pre štvrť litra vody, v ktorej sa variť má, a užívať ráno a večer polovic toho odvaru.

O zelinách, ak Boh dá zdravia, budeme aj obširnejšie písať, tu len v krátkosti pomenujeme daktoré pre suchotárov.

2. Polinek, ináč polinka. (Artemisia Absynthium). Táto všeobecne známa zelina má dvoje zvláštne vlastnosti, asíce oboje vlastnosti vo vysokom stupňi. To sú: horkosť veľká, a vôňa aromatičná silná, spojená so štiplavou chuťou. Polinka patrí medzi silné liecky, preto pri užívaní tej zeliny treba byť sporivým. Pre svoju veliku horkosť upotrebúva sa ku napraveniu pokazeného žalúdka, ďalej pri hodonke a pri zlátenici. Pre suchotárov je tiež dobrá, lebo svojou silnou vôňou prekáža hnilobu, a podporuje žalúdok, pečenu aj slezinu v jejich prácach. Polinky dávame len málo pre suchotára: za 1 ližicu má dosť z nej, ktorú pomiešame s inými zelinami.

3. Na naších slovenských stranách dobre znajú niektoré ženy istú zelinu, ktorú ony «veronikou» menujú. Tieto veroniky sú dvoje. Jedna so žltým kvetom kyselotrpká, druhá s modrým kvetom horko-trpká. Táto poslednia horko-trpká veronika zasluhuje veľkú pozornosť zo strany suchotára. Horkosť jej je dosť príjemná, a trpkosť ačkoľvek malá, ale preto silno sťahujúca. Teda ku posilneniu musí byť výborná.

Okrem týchto posilňujúcich a žalúdok podporujúcich liečivých zelin sú aj iné, ktoré s dobrým prospechom užívať môže suchotár. Také sú: Koreň anjelský (Angelica sylv.), kalmusový (Acorus Calami), rozmarín, myšací chvôstik (Achillea mill.) a planá cichoria (Cychoria intibus). Tieto neodporúčame pre suchotárov ani jednu vo všeobecnosti, lebo len zvláštné okolnosti stavu chorého určiť môžu, aby sme k jednej lebo druhej z tých zelin sa obrátili. Výnimku robíme s rozmarínom, ktorý možno do vína namočiť, a také víno potom piť je tiež dobrá vec pre posilnenie žalúdka.

4. Repík, ináč repíček patrí medzi najznámejšie liečivé zeliny. Rany chytro lieči a bolásť rán pod repíkom prestáva. Jeho vlastnosti sú sťahujúca sila, ktorá sa temer so silou arniky porovnávať môže, a slabá aromatičná vôňa, o ktorej by nik netušil, že tak mohútno ubíja bolästi. Repík teda svojou silou prekáža pôsobenie a rozmáhanie sa rán pľúcových a mierní kašel. Len tí, ktorí krv vykašlávajú, či už čistú, či pokazenú majú užívať repík vo väčších dávkach: tí ale, ktorí mnoho kašlú, len mierno môžu užívať odvar z neho; a zase, ktorí kašlať by mali ale majú len suchý kašel, takí s repíkom nemajú sa liečiť. To preto tak odporúčame, lebo krv vyhadzujúci majú ranovité pľúca, tým teda repík so svojou sťahujúcou silou dobre poslúži. Ďalej ti, ktorí krv nevyhadzujú ale mnoho kašlú, môžu užívať pod mierou repík, aby sa ím uľavilo, a kašel aby sa predsa neudusil. Pri suchom kašli sťahujúci liek len škodí, preto v tomto páde užívanie repíka nemá miesta.

(Pokračovanie nasl.)

DOPISY.

Jablonka.

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Račte týchto mojích pár riadkov uverejniť v «Kresťane», aby agenti istého Braun Šándora z Dejtéru (gemerská st.) po mene: Neumann Jakub, Roth Isaiaš neoklamali našich spolubratov pri objednávaní kosí. Títo z národu vyvoleného pochádzajúci panáci začiatkom februára v Hornej Orave po každej dedine sbierali predznačenia na kosy s tým sľubom, že objednané kosy pošlú len na 15. mája a cena sa mala platiť len v septembri a ku každým dvom kosám ako prídavok malo byť 1 kladivo z babkou aj osielka.

Tu naraz píše pán Šándor Braun 16. apríla, a upovedomuje pána rychtára, aby po predku sbieral peniaze za objednané kosy a že žiadne sľuby agentov jeho sú nie platné; že kosy 15. mája s doberkou (per Nachnahme) pošle.

Na to písal mu zaraz list pán rychtár, že aby neposielal na taký poriadok kosy. Ale pán Braun ich poslal predsa, ale len s osielkami bez kladiva a bez babky s doberkou.

Napomíname všetkých našich spolubratov, aby nesadli na lep viacej takých židovských a iných agentov, ale ich kolom s dediny vyhnali. *Jablončan.*

***

Zvolen.

Velebný Pán Redaktor!

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus aj najsladšie meno Panny Marie buď pochváleno!

Rim. katol. zvolenská cirkev dňa 29. apríla s inštaláciou svojho novozvoleného kňaza velb. pána Martina *Matuskovich*-a, urobili snáď koniec rúchu, ktorý tak pred voľbou, počas tejto, ako i po nej znepokojoval cirkev. Lebo darmo je, kde dva tábory stoja proti sebe, kde niet jednotnej vôle, ba kde kortešia i úzdu popustia svojej náruživosti, tam je nepokoj hotový, tam rozbroj prekáža spoločnej práci. A keď i nezazlievame, že jednotlivci platnosť chcú vydobiť svojej mienke, keď možno z čistého presvedčenia opponujú väčšine, predsa želatelno je, by po výsledku voľby ustúpili, a v hneve neboli škodnými cirkvi. Lež zase ako oprávnené je, žiadať od menšini podrobenie sa zvíťazivšej väčšine, tak tiež žiadať môžeme i to, by ani zvíťazivší neurážali menšinu voliteľov, ale hľadeli tak vlastným vplyvom, ako aj pomocou zvoleného oprávneným požiadavkám protivnej strany nakoľko len možno vyhovieť.

Nebolo tedy spravné to pokračovanie hlasujúcich na velb. pána Martina *Matuskovich*-a, že po voľbe i väžu kostola použili k tomu, by zástavou, ktorú spravne len pri výkonoch politického rázu možno použiť, hrdo hlásali svoje víťazstvo a ubitie protivnej strany. Dľa môjho náhľadu na kostolnú väžu nepatrí zástava svetskej moci, čo hneď je to aj zástava krajiny, veď štát slúži iným záujmom, nežli cirkev, tedy ani odznak tohoto nemožno použiť za cirkevný odznak. Cirkev hlása pokoj, a k výrazu tohoto pokoja možno použiť iba dve barvy: bielu a čiernu. Tá biela značiť by mala pokoj, zemský, dočasný; tá čierna ale pokoj večný, nekonečný. Bielou zástavou mali ste oznámiť tedy výsledok voľby, veď voľbou touto čakáme pre našu cirkev pokoj, svornosť » jednotnosť.

Vrelo vítame nášho nového pána farára v lône cirkve našej, veď doista nesklame nás nádej, ktorú v neho kladieme: on doista zdravou a čerstvou duchovnou pastvou povedie zverené sebe stádo služebníkov Božích a zachová ho pred nápadmi nepriateľov Krista, ktori žiaľ Bohu i v meste našom vedú predok, a v drzosti svojej opovážia sa vyznačovať i programm učinkovania katolíckeho kňaza v meste našom, o čom presvedčujú nás tunajšie židmi vydávané a písané novinky, prikazujúc menovanému nášmu pánu farárovi, by v prvom rade pred očima mal hazafišák, aby silou uvádzal do cirkve maďarčinu. Že židom nezáleží na rozkvete kresťanstva, ba že v záujme im stojí oslabovanie tohoto politickými rôzniciami a posilnovaním židovsko-liberálneho ducha, je už stará vec. Nesvobodno tedy počúvať na hriešne pokúšania, nesvobodno v cirkvi ani kúšťok miesta popiať protikresťanským živlom, čo že nestane sa u nás ani pod správou novozvoleného pána farára, pevne chceme veriť a touto vierou naplnení privolávame mu srdečne — *vitajte!!*

S úctou zostávam váš ponižený sluha

Jozef Čellár.

***

Z Dolnej Lipnice.

Mnohovážený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich nasledujúcich pár riadkov.

Náhodou navštívenia jednoho mojeho priateľa, na stole som zazrel — nech sa vo snách a po svete nepletie — jedno číslo 12-té so dňa 25-ho marca b. r. židovsko-liberálneho «Oprav-divého Kresťana», v ktorom akýsi jeho spoluveriací dopisovateľ z Rovného pod menom St . . . r opovážlive a urážlive posudzuje nášho «Kristovho Kresťana». Z dopisu toho nasledujúce Bohoprázdne lži do povahy a posúdenia naším cteným čitateľom predkladam:

Pred viac týždňami — takto asi znie dopis — bol som náhodou v Pezínku víno kupovať. Prídem k jednému Pezinčanovi, u ktorého mi radili asi 30 hektolitrov dobrého vína kúpiť. Keď som sa tomuto pdporúčanému Pezinčanovi predstavil a keď jeho manželka počula spomínať «Rovné», hneď sa nám do reči zamiešala, a jako je to pri každej ženskej, čo najhlbšie v srdci nosí, to má hneď aj na jaziku, spýta sa ma zdvorile, či som ja neni židák. Poneváč na mojej tvári bolo vidno celkom riedný nos, ľahko mi bolo túto zvedavú paniu uistiť, že som ja

neni žid; čomu som mal zaďakovať, že sa mi podarilo všetko víno čo ten Pezinčan mal, za zodpovednú cenu kúpiť. — Po skončení tejto kúpy dali sme sa do obšírnejšieho rozhovoru, pri ktorej príležitosti som sa jej opýtal, čo jej vlastne na tom záleží, jakého som ja vieroyznánia a prečo je na židákov taká rozhorčená? Dala mi tú jednoduchú odpoveď, žeby ona rovňanskému židákovi víno nepredala, lebo vraj v Rovném židáci passy falšujú, zdochlé sviňske mäso predávajú, zo zakázaného stromu Evy ovocie požívajú, kresťanským mäsiarom jatky do rieky premietajú, a všeliaké tomu podobné hriechy na svojom svedomí majú. Keď som jej odpovedal, že toto židáci nespravili, lebo jako rovňanský obyvateľ by som musel o tom vedeť, dala mi odpoveď, že to vraj musí byť pravda, lebo to aj v «Kresťane» stálo. — Keď myslíte — odpovedal som jej — že čo v «Kresťane» stojí všetko pravde zodpovedá, ste na veľkom omýle. Však v Rovném tiež «Kresťana» čítaváme, lebo nám ho zdarma posielajú, my ale to čo «Kresťan» tára do povahy neberieme, lebo je to známa vec, že úlohou «Kresťana» je aj na tých najvzdelanejších a najctihodnejších ľudí špiniť len preto, že by naších spoluobyvateľov uhorských jedného oproti druhému pobúriť mohol. Môžem vás aj o tom moja drahá pani presvedčiť, jak máte nejakého nejakého nepriateľa, môžete ho, trebárs je kresťanského náboženstva, v «Kresťane» jako chcete špinave opísať, len ho krivonosom pomenujte, ba ešte aj sama Redakcia mu toľko nabrízdga, koľko sa len do neho zmestiť môže. V ďalšej rozprávke som jej všetky rovnianské pomery objasnil a keď som ju aj o vzdelanosti naších židovských spoluobčanov dôkladne presvedčil, uistila ma, že viac «Kresťana» čítať nebude, a na budúce svoje víno trebárs aj židkovi predá. Po skončení tohoto rozhovoru išiel som ďalej víno kupovať.

Ja z mojej stránky ale, tieto nasledujúce poznámky z mojej zkúsenosti verejnosti uvádzam:

1. Že, «Kresťana» mne veru zdarma naša vysokoctená Redakcia neposiela, ale som si ho musel sám najprv predplatiť.

O opravdovom židovskom ale mám takúto zkúsenosť, že kto predplatí na celý rok «Slovenské Noviny»; tomu aj opravdový žid bude z darma chodiť. Nuž kto má teraz pravdu?

2. Že by ale náš «Kresťan» bol búriteľom proti kresťanským spoluobčanom Uhorska? to len židák vie povedať z jeho privrženci; poneváč náš «Kresťan» len svoje verné ovečky zavracia, aby vlk-žid voľaktorú z ních nezadusil. I ja sám som taká ovca, vytrhnutá už z drapov takéhoto hrozného vlka.

3, Ulohou «Kristovho Kresťana» neni, aby na najvzdelanejších a ctihodních ľudí špiniť. A kto-že je teraz najvzdelanejší a ctihodný? Zaiste sa medzi ních počituje aj p. dopisovateľ «Opravdového» z Rovného. No! pekný vzdelaný a ctihodný to musí byť, rád bych mu pozrel do očí a jeho svedomia. Snáď by mu dobre pristalo k jeho ctihodnosti voľačo iné robiť a nie dopisovať.

Starý Žandár.

Poznámka R. Nás do «Opravdového» nenie nič, jeho dopisovateľovi ale chceme tu odpovedať. Ponajprv nevieme, prečo šiel do Pezínku vysvetľovať rovňanské pomery, veď to mohol urobiť aj doma v Rovném, bolo by to bývalo pre tých «najvzdelanejších» spoluobyvateľov iste prospešnejšie. Že dopisovateľ, ktorý sa podpisuje St . . . r (či Steiner? alebo Stinker?) presvedčil pezínčanku o vzdelanosti rovňanských židov, to veľmi vďačne uveríme, veď vieme, že žid rozumie sa všetkému: na pr. vína falšovať (jako aj v Pezínku), vie sa zo sviatosti vysmievať (Csalló-Köz), vie vieru kresťanskú potupovať a Kalvárie zahnusiť (Žilina), vie vlastenčiť a pri voľbách kresťanov opľúvať a súrať, vie krajine 130 millionov požičať (Rothschild), rozumie sa vekslom a skupovaniu kresťanských nehnutedelností, zná remeslá prevádzať vo veľkom s kresťanskými mozoľami; jedným slovom: my všetci kresťania sme proti vzdelanosti nesmiernej židov len poľutovania hodné hlúpe ovečky, dajúc sa trpezlive strihať vzdelaným židkom. Naše svedomie kresťanské nechce sa natoľko vzdelať, aby sme, kde len možno je kmínili, úžerili, vyžierali, bohatli a tučneli z krvopotného chleba na žobráctvo uvedených spoluobčanov. Ďalej čo sa týka úlohy «Kresťana» vyhlasujeme rozhodne, že úloha naša veru nie je slepiť oči kresťanom a pred nadvládou zlatého teľaťa židovského sa koriť; to ponecháme vitúzom, ktorí si pochutnávajú na cesnakovom chlebíku ináč dobre mastnom. «Kresťana» že by voľakto zdarma dostával, o tom nevieme; že ale «Opravdového» posielajú všetkým obciam bez toho, že by sa pýtali či si ho kto žiadal, a že si ho dajú aj riadne zaplatiť z obecnej kassy, o tom vie každý. Keby sme to my tak robili, nadali by nám iste do nezbedných bezočivcov.

***

Od Ružomberka.

Vážený Pán Redaktor!

Z nášho vidieka sa sotvi dačo v «Kresťane» dočítame, kdežto i u nás sa dosť patrné veci udajú. Veď už tá okolnosť, že našú stolicu navštívil od ministra vnútra vyslaný Ladislav Kafka, tak namrzelo turčianských pánov, že i tí ho prosili, by ich neobišiel. Tak bol v Ružomberku, prezrel mestský dom a bol úplne spokojný; jako by nie, keď mesto toto stoliční páni v poriadku držia, za čo ono do kassy stoličnej ročite 1200 zlatých platí.

Bol prezrieť i služnovský úrad, tam ale zbadal, že atrament v kalamári hlavného služného vyschnul, a výsledok bol, pán hlavný slúžný išiel na penziu. Sľúbeno máme, že nám ľudoví výborníci teraz takého za hlavného slúžného vyvolia, ktorému kalamár nevyschne.

Počet voličov na ablegáta sa zväčšil, samá obec Likávka na miesto 25 má teraz 75 voličov, pravda, že stoliční páni nám nedožičili ani teraz, aby neodvislí ľudia hlasy popisovali, ale sami prišli popisovať.

Ľud náš berie sa do Ameriky, čomu sa ani nečudujeme. Keď v Liptove niektorému židovi kresťan na nohu stúpi, už sa pohne celá stolica, kdežto o kresťanski ľud sa rchnosť nastará. Náš bývaly hlavný slúžný ten ustavične cestoval ku direkcii alebo k ministrom za židov

aby im licenciu vykonal, a zas keď kresťan chcel krčmárom zostať, aby mu prekazili. — Veď naší roľníci, keď vidia že dáki čierní páni sa ku obci sbližujú, už sú v strachu, lebo vedia že tí nič dobrého nenesú, idú lebo pokutovať, lebo eksekvovať dakoho alebo majetok dakomu predávať.

Bývalý minister Csáky vymislel 15-terakú daň na školské deti; aby s tou k pensii učiteľom sa pomôhlo. No mrzkejšej a nespravodlivejšej dane niet v krajine. Či je to grófové, bankárové, či žobrákové rovnako platí 15., ba áno, nerobí sa ani rozdiel medzi obcámi a mestámi, kdežto keď v mestách učiteľ dostane pensie i 600 zlatých, v obcách ale sotvi 300 zl., i na pensiu keď skladajú mestské deti po 15-tor, v dedinách by im sotva 7. prišlo. Lež čo sa stalo. Inšpektov náš viacej nazerá do stoličného domu ako do škôl, túto daň vykázať zameškal, nik ju nežiadal za 8 rokov, a teraz ju chcú vyberať. Však ale za 8 rokov z 10—15-ročných školských detí stali sa manželia alebo manželky, a tak nemilo to bude učinkovať na muža, keď za svoju ženu na pensiu učiteľskú platiť bude museť. S Bohom! *Ľudák.*

***

Predmier.

Dôstojný Pán Redaktor!

Trúchliva bola minulá nedeľa 29. apríla na plevničanov v trenčianskej stoliclici (piatá stanica od Žiliny dole). O 5. hodine popoludní z nepozornosti detí chytila sa jedna pajta. Síce to hneď zbadali, ale mocný južný vietor bol rýchlejší, jako všetci, a za pár okamyhov v strašnom plameni stály mnohé humná a domy, chalupy to najviac ubohých ľudí. Tak ďaleko hádzal vietor iskry, že aj v súsednej dedine v Drienovom zhoreli 3 humná a majer. Pri všetkom nešťastí šťastie bolo, že škola a východný horný koniec Plevníka nezhorel.

Strašné bolo hľadeť na nemilosrdné spustošenie divého elementu, na zúfanlivé lámanie rúk, na slzavé a boľastné tváry nešťastlivých!

Vyše 13 rodín by bolo pod holým nebom spalo, jestli by ich milosrdní ľudia k sebe neboli prijali a vôbec jestli by im žiaľ a boľasť boli dovolili nočný pokoj. Niektoré domy ani assekurované neboli, nebolo ich odkiaľ assekurovať, pokrm zhorel, a včuľ ho tu ani za drahé peniaze nedostať, statok ratovaný hlad trpí. Niektorí ani tie najpotrebnejšie veci si nemôhli ratovať; mnohým aj ťažko vychovaný hyd za obeť požiaru padol.

Všetko bolo suché a vietor veľký!

Ctení čitatelia «Kresťana» už koľkoráz napomáhali šľachetným srdcom svojich nešťastlivích bližných. Aj teraz im prednesieme horké slzy a nariekania našich nešťastlivých bratov a sestier medzi ktorými sa aj biedne vdovi a siroty nachádzajú, obrátime sa ku ct. čitateľom, aby zo zbytočného pár halierov udelili týmto ubohým pohorelcom.

Milosrdní čitatelia nech pošlú svoje dary na farský úrad v Predmieri.

«Blahoslavení milosrdní, lebo oni milosrdenstva dôjdu.» *Predmiersky kaplán.*

Milodary.

Na pohorelcov dovalovských v obci V.-Borové v Liptove nasledovné milodary sa sosberaly:

«Milodar kassy»	2 kor. — hal.
Alexander Steiner	— kor. 50 hal.
N. N.	1 kor. — hal.
Offera veriacich	5 kor. 38 hal.
Andrej Purdjak, rychtár ...	1 kor. — hal.
Spolu:	11 kor. 88 hal.

čo horespomenutým so srdečným poďakovaním — v mene pohorelcov, ktorým sa peniaze podelili — kvitujeme.

Pán Boh zaplať a vynahraď!

Dano v Dovalove 1900 b. roku dňa 20. apríla.

Fsztalovszky, okr. notár.

Odkazy redakcie.

Chorej na záduch odkazujeme, že taká zastaralá nemoc dá sa veľmi ťažko základne vyliečiť. Chráňte sa veľmi prechládnutia. Nohy aby ste mala vždy dobre opatrené. Keď vás choroba napadne a cítite zimu, pomáhajte si takto. Dajte si navariť do mlieka: ližicu fenichel-u, pol hrsty kamilky, pol hrsty volského chvôsta (flores verbasci). Z toho vypiť naraz za 1 dobrý pohár dobre teplého. Na prsia alebo na chrbát, môžete si vo štvoro složenú šatu, do horúcej vody namočenú priložiť príkladok obnoviť keď vystidne.

J. H. v Trenčansku. Za zprávy príjmite srdečné vďaky! V budúcom čísle uverejníme. — **H. J. v Dubnici.** Čo týče sa «Herkó Pátra», sdeľujeme vám, že predplatné naň je skutočne 12 korún na 1 rok. V slovenčine nevychodí. Ale ako rozširovateľ našich novín, neustávajte v práci, ona je bohumilá. — **V. vo Veľkých Ripňanoch.** Za správu vďaka. V budúcom čísle. — **Dr. J. N. J.** Aj v tomto, aj v budúcom čísle bude o tom zmienka. Blahoželáme! — **Zvedavý na dopis z Veľkej Lehoty.** Aby sme sa dorozumeli, musíme tu doložiť, že patričný dopis nám poslali z Nagy-Ülés-u. To prosíme do známosti vziať, aby sme omýlom vyhnúli. Hláste sa po tomto upozornení ešte raz, potom vám žiadosť isto vybavíme. — **Cs. A.** Dľa žiadosti sme vybavili. — **S. M. v N.** Teraz nebolo možno, v budúcom čísle. — **A. H. v T. M.** Vašej žiadosti vďačne zadosť učiníme. — **A. R. v Budapešti.** Konali sme len povinnosť; zato nám poďakovanie neprislúcha. — **Odberateľ «Kresťana» vo Vajnoroch.** Ak bude možno, v budúcom čísle uverejníme. — **M. R.** Ostatní, ktorí nám z Ríma pozdrav zaslali: všetkým úprimná vďaka! — **B. F. v Novohrade.** Mám tušenie, že vám od vašej nemoce spomôžem. K tomu by bolo treba, aby som vás prezkúmať mohol. Listovne odpoviem, ale činím tu len výnimku. Predbežne užívajte toto: koreň podzemského bezu, koreň žihľavový, praslicu, cibulu a lipový kvet. — **Kuchar Jozef v Pobedíme.** Listovne ti odpovieme. Proti chorobám nemožno v odkazoch nič radiť. Ak kedy-tedy robíme výnimku odpovedajúc listovne, z toho nenasleduje, že by sme to bárskomu urobili.

Púť do Paray le monial-u a do Lourdu

povedie v mesiaci auguste a do **Jeruzalema** v oktobri *Demeter Gedeon*, farár v Budapešti II. okres. Bližšie správy podá horespomenutý pán farár.

Do Lourdesu	III.	**trieda**	**100 zl.**
«	II.	«	**180** «
«	I.	«	**240** «
Do Jeruzalema	III.	**trieda**	**142 zl.**
«	II.	«	**290** «
«	I.	«	**350** «

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecenstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokráť tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·80—8·45 kor., peštianska 7·35—8·20 kor., z Báčky 7·35 kor., banátská 08·15 korún.

Raž: 6·45—6·75 kor.

Jačmeň: na krm 5·60—6·— korún, do pálenice —·——·— kor., na várku —·——·— kor.

Ovos: 5·10—5·65 kor.

Kukurica: 5·40—5·50 kor.

Proso: 5·——5·30 kor., všetko po 50 kil.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5	6	7	7½	8
Cena:	27·20	25·80	23·80	22·—	22·—	21·20	19·60	16·40	14·—	11·20

Otruby po 100 kil.: drobné 9·40 korún, hrubé 9·20 korún.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhlá po 7·——7·80, brnavá 7·75—6·—, pestrá 5·75—6·—, drobná 8·——8·75, cúdená —·——·—. *Hrach*: 10·——12·—, lúpaný 18·——·—. *Šušovica* horšia 8·——·—, lepšia 10·——18·—. *Mak*: 28·——29·—, všetko po 50 klg.

Semená: Červená ďatelina nová 75·——80·—. Lucerna 53·——55·—, všetko 50 klg.

Sviňská masť 64.——·—, Slanina 3/100 —·——45·—, 4/100 43·50——·—, udená dobrá slanina 54·——55·— po 50 klg.

Lekvár srbský transito 18·——19·— po 50 klg.

Petrolej trojkrížový 49·—, dvojkrížový 43·50 za 100 klg. netto.

Olej repcový 34·50—35·— za 50 klg.

Spiritus odanený raffinovaný 114·50——·—, denaturovaný 37·——39·—.

Remeň: funtovice k. 300—320; tercy prima k. 275—290; anglické odpadky k. 250—270; teľaciny k. 230—250; pitlingy —·—; koňaciny vrázkované k. 250—280; tažené k. 370—400.

Bliskavý remeň k. 288—295; prsné listy k. 380—410; horniacke futrienky: strednie k. 9·60—13·50, väčšie 13·50—14·00 metr. cent.

Spisy redakcii zaslané.

Noviny Malých, s mnohými obrázkami. Ročník I. č. 5. Dostať v knihtlačiarni Jána Bežu a spol. v Senici. Vychádzajú predbežne v neurčitej dobe. Jedno číslo stojí 4 halieri.

Od kolísky. Listy kmotrovi o tom, že deti treba zavčasu vychovávať nábožensky. Najlepší dar pre mladoženíchov. Strán 115. Cena viazaného výtisku bola 35 kr., teraz 40 halierov. — Ostatnie po nej uvedené knižky dostať u Fr. Richarda Osvalda na Teplej (Lenge) p. pošta Belabánya (Hontmegye). Kto zná Osvaldové spisy pôvodne a preklady, ten milerád pohľadá tých pár krajciarov, aby si z nich čím viac obstarať mohol. Pre rodiny niet lepšieho čítania, jako tieto knižky.

Ružencová knižočka. Albána Stolza, myšlienky o žoltári (ruženci). S obrázkami. Strán 76. Cena bola 15 kr., teraz 16 halierov.

Hrsti príkladov. 220 príkladov zo života nábožného, veľmi poučných. Strán 131. Cena sošitého výtisku bola 30 kr., teraz 30 halierov; tvrdo viazanéhd 38 hal.

Na túto knižku zvláštne upozorňujeme. Na dary pre ľud a školákov lepšej nieto.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XII. číslo 4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Kto chce rozumno hospodáriť, nemôže byť bez dobrého radcu, a takým je «Obzor».

Veselá Knižnica. Vydáva Augusti Paulovič. Humoristické prednášky. Dielu II. sošit 1. Str. 24. V Trnave. Tlačou a nákladom Adolfa Horovitza. 1900. Obsah: Jean Chamotte, predtým Jano Chomút. Kuplety od Anselma. Pieseň vandrovného. Jochtadama. Chce sa ženiť. Kto za mňa zatrúchli? — Snažne odporúčame.

«Az erdélyi gazdasági egylet könyvkiadó vállalata» vydal tlačou kníhtlačiarne Franklin-Társulat v Pešťbudíne nasledujúce slovenské spisy: **Domáca záhrada**. Napísal Gustáv Ritter. S obrázkami. Strán 55. Cena 80 halierov. — **O dojnej krave**. Napísal Géza Hauer. Strán 30. Cena 60 hal. — **O oraní a sejbe**. Napísal Arpád Hensch. Strán 38. Cena 50 hal. — **Pestovanie a zužitkovanie vrby košikárskej**. Napísal Franc Marc. Str. 30. Cena 50 hal. — **O dochovávaní teliec**. Rozpráva Gazda Rozumec. Sdeľuje Bela Tormay. Str. 31. Cena 50 hal. Vrele odporúčame.

Litanie loretanské. Výklad litanií. Krásne vystavená knižočka s obrázkom. Strán 52. Cena bola 26 kr., teraz 26 halierov.

Srdce k Bohu. Katolícka modlitebná, poučná a spevácka knižka. Dľa P. Aug. Lehmkuhla S. J. a iných najlepších a najnovších prameňov spísal a pobožnému a pracovitému ľudu svojmu podáva Martin Kollár, farár v Nádaši, redaktor «Katolíckých Novín». So schválením najdôst. Ordinariatu arcibiskupského v Ostrihome. Na oslavu Spasiteľa Ježiša Krista koncom 19 a začiatkom

20. stoletia svojím nákladom vydáva Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. 1899. Tlačou «Austrie» Franca Dolla vo Viedni. Str. 571. Cena neviaz. výt. 1 koruna 20 hal., viaz. výt. v plátne 2 koruny, viaz. v koži so zlatorezom 2 kor. 50 hal., v chagr. so zlatorezom 3 kor. a so spinkou 3 kor. 20 hal. Titulný obraz: Sv. Rodina.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. číslo 2. V Turčianskom Sv. Martine.

Mariacella v Stýrsku. Opísali Frant. V. Sasinek a Rupert Rehák. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novín» v Trnave. Tlačou Adolfa Horovitza. Cena 20 halierov.

Príteľ Domoviny. Ročník XVI. Svazek 5. a 6. Černohorci. Historický román. V predplatení 12 svazkov ročne 1 zl. 60. Jednotlivý svazok 16 kr. Tiskom Edv. Beauforta v Praze.

«**Príroda a život**», časopis s obsahom velice poučným a vzdelavateľným vychádza na Král. Vinohradoch, korunná trieda 880. Práve vyšlo 3 a 4 číslo II. ročníka. Ročné predplatné obnáša len 1 zl. Žiadajte číslo zdarma na ukážku.

Tento český časopis zaoberá sa so zdravotníctvom, a poučuje čitateľa o prírodnom liečení všeliakých neprijemných chorôb.

Bolestná krížová cesta. Na novo vydal T. Pelikán Krizsó kňaz z rádu Sv. Františka. Dostať: «Oktató népkönyvtár szerkesztősége». Bpest VII. ker. Csömöri-út 32.

Uhlový dom je na odpredaj,

prípadne i na rátové zplácanie

s vysokým polposchodím; územie je veľmi súce pre dielnu, menovite pre remeselníkov motori a transmissie potrebújucich. Obšírnejšie podá vydavateľstvo pod menom «**uhlový dom**».

Oznamy

pre naše noviny výlučne

len vydavateľstvo

KREŠŤAN-a

prijíma.

Najväčšia dielňa na kosy! **Najväčšia dielňa na kosy!**

Najväčšia dielňa sveta na kosy, vyznačená na mnohých vystavách jako aj na výstave lanskej v Londíne

so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrová Sväto-Antonská fabrika na strieborno-oceľové kosy

Výstraha.

JOZEFA SOHRA v Somogy-Szill-e.

Fabrika 100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky, 200 korún vyplatí tomu, kto zpomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» vie preukázať päť zlých kos.

Kto **úplne spoľahlivú** dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od výšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý ona hockomu na žiadosť **darmo a vyplatene** zašle. Fabrika garantiruje v každom ohľade za svoje dôrobky, a nezodpovedajúce kosy budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trôv, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — **Shromažditeľom výhody!** — Viac tisíc poďakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu.

Ceny Sv. Antonskej kosy sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
—.95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepší. 1 kus **50** hal. 10 kusov **4** kor.

„Triumph“ Strieborno-ocelové náčinie ku nakutiu. Kladivko a penka **1** kor. **70** hal.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda

R. B. N. 86968 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme, pri lámke, záduchu, bezsnibľadosti, migréne klopaniu srdca, boleniu hlavy. opilepsii, závratu a iných chorobách nervov, vosti, hučaniu ucha, ischli, zlom slychu, nervosite, nechuti po jiedle, boleniu zubov,

I 20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetičná hviezda a či kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebúvať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazí rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlasť a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42 M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735. ✶ **Telefon 395.**

Mestská lekáreň k

ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným rheumatičným chorobám, proti trhaniu, bolasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natreni. Nesčíselné vďakočinenie to dokazájú. Cena flaše **2** koruny, cena flaše na próbu **1** koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výťah z kolociera s vápnom fosforového kysliku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, uľavujúcim a sosilňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute. pri zlých pľúcach, pri pľucovom hurute, pri zachripnuti atď. Veľa vďakočineni potvrďuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky **2** koruny, flašky na próbu **1** koruna.

Krv čistioce pilulky temešvárskej mestskej lekárne velmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne učinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšiej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka **42** halierov, šesť škatuliek **2** koruny, **10** halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekárni, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujme sa falšovaných a napodobňovaných falošných veci.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslanim summy (i s pričinenim 32 halierov na balikovanie a poštove útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Moje srdco také a tvoje je jaké?

Druhé vydanie. Cena 8 halierov.

Toto utešené dielo vydala

„TLAČIAREŇ SV. GERHARDA“.

Vrele ho odporúčame ľudu.

Katolícke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila

obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolickh o spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII., Práter-u. 44.).

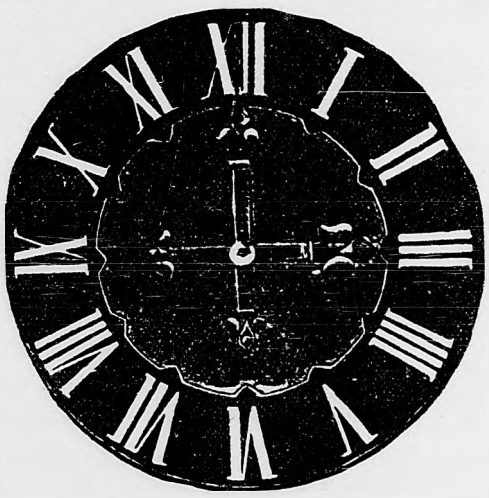

Mám česť v známosť doniesť,

že väžové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najdalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto väžové aj pod naťahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenou škryňou chránené. Vnútri nachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo väži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových väžových hodín aj akékolvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.

Tlačou Stephaneuma. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.